

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Svmma, Sive Avrea Armilla Bartholomæi Fvmi Placentini,
ordinis Prædicatorum, ac hæreticæ prauitatis Inquisitoris**

Fumo, Bartolomeo

Antverpiae, 1570

Privilegium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30427

mortali, vel arguere alios cum sciat se alijs peiorem, vel conuersari cum mulieribus, & huiusmodi. Quando igitur talis presumpcio iniuriam, vel damnum inferre alicui notabile, tunc mortale peccatum est: sicut si confessor ignorans presumat audire confessiones, & medicus curare corpora, cum nesciat, vel si quis presumpuose se periculo exponit peccandi mortaliter, conidens nimis in seipso, videtur mortaliter peccare: quia si alios exponere periculo mortis corporalis, & spiritualis, est mortale, multo magis se ipsum.

ITEM quando quis sperat a Deo aliquid consequi, quod non est possibile secundum diuinam legem, vt veniam peccatorum siue contritione, vel vitam beatam proprijs meritis, quia hoc derogat diuinae ordinationi, & est contra spiritum sanctum, cuius auxilium videtur spernere: ideo mortale est, quod quidem peccatum ex inani gloria, secundum Gre. ex superbia ortum habet.

PRAEVARICATIO.

Praeuaricatio est peccatum, quo quis a debito officio diuertit ad oppositum fouendum, vt actor ad fouendum reum, vel e contratio: quod est contra rationem rectam, & si fiat iniusto iudicio, aut alijs in prauidicium diuini, vel communis boni, aut proximi, mortale est ex suo genere, quia contra iustitiam. Remota autem iniuria, & damno, consideranda est ratio declinationis, quia posset esse talis, quod constitueret mortale, vt si quis propter lasciuia, vel huiusmodi praueuicacior existat, alijs erit veniale, secundum Caetan. ibi in summa, & bene.

PRIMI MOTVS.

Primi motus sensualitatis, qui naturales dicuntur, nec sequuntur imaginationem, carent peccato: quia non sunt in potestate voluntatis, ne veniant. Primi autem motus, qui non ex imperio rationis procedunt: tamen voluntas poterat impedire, possunt esse peccata: sed quia ratio super his

non habet plenum dominium, ideo non habent plenam rationem peccati, quod sit mortale: sed est veniale: si tamen ratio huic motui consentiret in re turpi, & mortali, mortale esset. Quomodo peccatum in sensualitate possit esse vide S. Tho. 2. sent. d. 24. q. 1. a. 1. & 2.

PRIVILEGIUM.

Privilegium dicitur quasi lex priuata, secundum Tho. secundum da secundum q. 96. a. 1. ad 1. secundum canones vero privilegium est, quando aliquid contra iura conceditur. c. privilegia. d. 3. Si vero aliquid conceditur praeter ius commune, quod sit sine alterius prauidicio, dicitur beneficiu, vt notat. Pa. de verb. sig. c. olim.

QUODDAM privilegium dicitur reale, vt quod ecclesiae, dignitati, ciuitati, vel loco, vel personis ratione loci, vel alicuius rei conceditur. c. cum olim eo. & tale perpetuum est, cum adhaereat rei, nisi forte perimatur res. 25. q. 2. c. 1. vel nisi reuocetur ex causa. c. recolentes. de sta. mona. §. 1. Aliud est singulariter personale, vt quod alicui, vel aliquibus personis conceditur, certis, & proprijs nominibus expressis. ca. volentes. de offic. lega. & tale non egreditur personam, cui conceditur: nisi hoc exprimat. capit. constitutus. de conce. praebend. Et si conceditur ratione dignitatis, non vitur eo si aliam adipiscatur dignitatem. capit. bone. §. si. de postula. praelat. Aliud est communiter personale, quod conceditur personis, non expressis proprijs nominibus, sicut de privilegio minorum 25. annorum. in l. 1. ff. de minor. Aliud est singulariter personale, & communiter corporale, vt quod alicui collegio, vel vniuersitate conceditur sic, quod quilibet de illa vniuersitate eo possit vti. capitul. contingit. de sententia excommunicata. vt sunt privilegia praedicatoribus, & minoribus concessa. Item aliud est communiter corporale, vt id, quo solum communitas se iuuare potest, & non singularis persona, vt in c. qui manumittitur. 22. quae. stione secunda, & talia dicuntur corpo-

alia privilegia, quia cum collegio extinguuntur.

3 **Q**UICUNQUE potest facere constitutionem, potest privilegium concedere respectu suae constitutionis, vel rei ad se pertinentis, secundum Host. & omnes. Vnde Imperator potest concedere privilegia in temporalibus, non autem in spiritualibus: quia de his nil potest statuere. 96. d. cap. bene quidem. Papa vero in spiritualibus semper potest, in temporalibus autem in terris suae iurisdictionis, in alijs autem etiam, nisi sit in praedictum iniussu dominorum, quia secundum Tho. 2. sentent. d. 44. in terra Papa tenet apicem potestatis spiritualis, & temporalis.

4 **P**RIVILEGIUM quod est contra ius, debet strictè interpretari, ut minus deroget iuri communi quam pos sit. c. cum dilectus. de consuet. Vnde si cum illegitimo dispensetur, quod pos sit promoueri ad ordines, intelligitur tamen de minoribus ordinibus, secundum Panormita. in c. si quisquam. de cohab. cleri. & mul. supra, Clericus. §. 4. Imò si non exprimitur causa quare concedit, aut non sit ex certa scientia, vel motu proprio, non praesumitur de voluntate Principis. l. 1. C. de peti. bon. imò per importunitatè obtentum, per l. 1. C. de fundis limitro. Aliqui volunt quòd simul ponatur ex certa scientia, & motu proprio, ut Bald. in c. licet causam. de prob. Idem dic de rescripto, quòd ius tertij tollit, & de privilegijs ad beneficia, ut in 6. de praeben. ce. quamuis, nisi consuetudo aliter interpretetur. ut no. in ca. quòd dilectio. de consang. & affi. & nisi verbis aliud exprimitur: quia à propria significatione verborum recedere non debemus, nisi de mente aliter constet. in c. olim. & cap. in his. de verb. signi. Si tamen privilegium enormiter laedit ecclesiam, vel alium non valet, nisi fiat specialis mentio de enormi læsione: secundum Panor. in c. cum ad hæc, de cleri. non resi. quia in dubio non praesumitur principem concedere aliquid eum graui dispen-

dio alterius. l. quotiens. C. de prael. Imper. offe. vnde privilegium immunitatis ab oneribus personalibus concessum alicui à principe, non liberat eum ab alijs oneribus, quæ potest leniter, & breuiter expedire. Casus est in l. decurio. C. de decu. infra, Rescriptum. §. 11.

5 **P**RIVILEGIUM largo modo sumptum, pro omni præter ius concessio, largissimè interpretandum est in praedictum concedentis: in praedictum verò aliorum, si est, debet strictè interpretari. ca. quia circa. de priuil. in glo. vlt. & per Inno. in c. olim. de verbor. sign. non tamen ita strictè, ut nihil operetur: quia semper privilegium debet aliquid operari. capit. si Papa de priui. in 6. & seruetur proprietates verborum: quia quòd sunt ibi verba lata vniuersalia, & præcisa, est late interpretandum, ut no. Anto. de But. in ca. olim. de verb. sig. quamuis materia sit odiosa, non excluditur lata interpretatio, quæ ex proprietate verborum nascitur, ut etiam innuit Abb. in d. cap. olim. vbi dicit quòd privilegium debet latissimè interpretari, vbi verba hæc patiuntur. Et quando privilegium, vel gratia concessa personæ loquitur simpliciter, debet intelligi: secundum conditionè personæ. ca. placuit. & can. si viua. 16. q. 1. Et quando constat de mente legis, vel privilegij, debet seruari: secundum Panor. in c. quanto. de priui. in glo. fi. In dubio recurrendum est ad verba: de reg. in. li. 6. reg. fi. Quando autè verba sunt ambigua, eius est interpretari cuius est cõdeter: secundum Host. & interim negotium suspèditur. c. inter alia. de sent. excom. Frustrà etiam privilegium daretur, si de iure communi fieri posset. Panor. in rubri. de consecr. eccles.

6 **M**ULTIS modis privilegium perditur. Primò, vnicò actu cõtrario directè facto ab eo, qui habet potestatem renūciandi privilegio. c. cum accessissent. de cõstit. Inrellige quando privilegium est cõcessum personæ priuatæ, ad non faciendū, non autem si sit concessum communi, vel ecclesie, ut no. glo.

glo. in d. c. accessissent. Secundò, per spatium annorum decem perditur, si ille cui datum est ad aliquid faciendum, eo non vitur: quod limitat Panor. in d. capit. cum accessissent, quando non confertur ecclesie, aliàs secus. Tertio, per secundum privilegium mentionem facies de priori, vel si primum erat generale: & secundum speciale, etiam quod non faciat mentionem de primo, perditur. c. veniens. de rescrip. ibi diffusè Panor. mit. Quarto, per priam renuntiationem. Vltimò, per reuocationem concedentis. Non est tamen decens quod reuocetur: secundum H. sine causa. Alios autè modos perdendi, vide in c. suggestu de decimis.

¶ QUANDO privilegium est notorium, sicut nunc est privilegium prædicatorum, & minorum, non tenentur privilegiati comparere si citentur, & sententia lata contra eos est nulla: secundum Pan. in ca. cum ordinem. de rescrip. in gloss. fin. post Ioann. Cald. Secus si non sit notorium, & vbi non conflatur notoriè de privilegio, citatus debet comparere, & allegare privilegium, aliàs sententia lata contra eos teneret. Et dicit idem Panor. quod in hoc multi iudices simplices decipiuntur. Requisitus verò à locorum ordinario, in loco congruo, & securo, coram aliquibus iuris prudentibus, & omni suspitione carentibus, deputatis per ordinarios ad hoc, tenetur privilegiatus exhibere integraliter privilegium, & clausulam, de qua controuersia est, transcriptam. capit. cum personæ de privileg. libr. 6. Intellige quando non est notorium, vt dictum est. §. superiori.

¶ DOMINI terrarum superiorè recognoscentes, non possunt aliquibus concedere privilegia super talijs non soluendis, nisi tantundè detrahant de solutione sibi fida à communi, aliter iniustitiam committunt. grauantès communitatem propter aliquos particulares. Si tamen adesset aliqua rationabilis causa, propter quam aliqui deberent privilegiati, credo quod non peccarent: quia causa rationabi-

lis tollit iniustitiam. Si autem Imperator, Papa, vel princeps non recognoscens superiorem hoc fecerit, debet seruari, & qui se grauari senserint, ad superiorem recurrant. Tales enim qui non recognoscunt superiorè, possunt exercere ea quæ sunt Imperatoris. c. per venerabilem. qui filij sint leg. non tamen possunt facere sine rationabili causa, aliter peccant contra naturam legem facientes, & iustitiam.

¶ PRIVILEGIUM potest renutiare privilegio suo: secundum Pa. ca. si de terra. eod. tit. nisi sit in præiudicium superioris, vel tertij, idè exèptus non potest renutiare exèptioni, sine licentia Papæ. cap. cum tempore. de arbit.

¶ DE essentia privilegij nõ est bulla: secundum Inno. & alios doct. in cap. constitutus. de rescrip. tamen sine illa probati non potest, nisi per testes, vel alias probationes possit probari. capi. olim. el. 2. eo. & si moriatur Papa antequam bulla extrahatur, valet, si fuit verè antè concessa: quia bulla (vt diximus) non est de eius essentia.

¶ PRIVILEGIUM cõcessum patri ratione dignitatis innata, transit in filios: secundum Pano. in c. licet. de cens. si sit cõcessum ratione officij vel professionis, transit in filios legitimos viuente patre: si verò ob necessitatem sit concessum, non transit, vt si cæcus propter infirmitatem sit exemptus, non tamen eius filij: quia videtur in eis ratio concessionis cessare.

¶ PRIVILEGIUM cõcessum Titio, valet etiam eius socio, quando aliter esset inutile privilegiato: secundum Pan. in c. quàm sit. de iud. Facit c. licet. de priuileg. in 6.

¶ PRIVILEGIUM alteri cõcessum non potest diminui, etiam per legatum à latere: secundum Pan. in cap. nisi specialis. de offic. leg.

¶ PRIVILEGIUM quod solam cõtinet ius cõmune, aliquid prodest: secundum Host. quia magis solet timeri, quod specialiter prohibetur, quàm quod generaliter. can. quanquam. d. 23. vel quia magis sciuntur privilegia quàm iura: vel quia cum ius male ser-

uetur, per privilegium innouatur. c. 2. de treuga & pac.

¹⁵ **EXEMPLARIA** privilegiorū sic authenticantur: secundum Pan. in ca. si instrumenta. de fide instrum. Si iudex diligenter inspiciat, & tunc plures notarij subscribant, quod iudex sic fecit, & inuenit integra, & c. Vnus etiam notarius sufficit autoritate iudicis. Quomodo autem deprehendatur falsitas privilegij, & bullæ, supra, Bulla per totum, & sil. verb. Tabellio, §. 10. Vide Archie. 2. par. tit. 1. capi. 18. & in e. quā graui, de cri. fal.

¹⁶ **S** Papa cōcedat privilegium alicui collegio, vel monasterio, cum tali clausula, quod non intelligatur reuocatum per quodcunq; breue, vel aliud, nisi de hoc fiat specialis mentio de verbo ad verbum, etiam si in literis contineretur, quod tam exempti, quā non exempti teneantur ad aliquod faciendum. Postmodum Papa dat bullam legato cū plenissima autoritate, videlicet, quod tam exempti, quā non exempti ei pareant, non obstantibus quibuscunq; & c. etiam si de ipsis deberet fieri mentio de verbo ad verbum, quæ voluit in illis haberi pro expressis, intelligitur per ista verba generalia plenissima, derogatum esse primo breui: secundum Feder. concil. 46. quamuis in alio concilio tenuerit cōtrarium. Et est tex. bonus in clement. dudum. circa fin. de sepultu. Aliiter oporteret dicere potestatem Papæ diminui, cum non possit habere omnium memoriā. Satis enim est quod de voluntate eius apparet. Consideranda sunt ergo semper verba primi, & secundi privilegij, & secundum clausulas maiorem, vel minorem vim habentes iudicatur: secundum Panormi. in capitul. cum non stantia. de censu. Idem dicit de secundis testamentis derogantibus primis, quod sufficit expressio voluntatis volentis reuocare, etiam quod non fiat mentio de verbo ad verbum: secundum Panormitan. quia nemo potest imponere legem, à qua non possit recedere, in l. si quis ff. de testamen. Vide supra aliquid, Con-

stitutio, per totum. Lex §. 13. quando huiusmodi incipiāt valere, & obligare. Nota, quod in c. nisi specialis. de officio. delega. not. 7. dicit Pan. quod legatus etiam de latere non potest minuire privilegium alteri concessum. Et facit gl. in c. illorum. de præb. verb. auctoritate propria: De privilegij fratrum prædicatorum, infra, in ver. suspensio, vide aliquid §. 24.

PROBATIO.

¹ **PROBARE** communiter incumbit asserenti per c. h. 6. q. 1. & ff. de prob. l. 2. Probatio in genere triplex. Prima euidentissima, per instrumenta, privilegia, & huiusmodi, c. pia. de exco. li. 6. Secunda, euidentis per testes, vel facti euidentiam, capit. tua de cohob. cleri. & mul. Tertia, minus euidentis, per coniecturas, capit. afferte. de præsumpt. In specie autem plures sunt, quæ his verbis continentur. Asperius, sculptum, testis, notoria scripta, iurans, confessus, præsumptio, fama probabunt. Hæc nouem probationum species manifestantur.

² **SCRIPTURÆ** librorum antiquorum reseruatorum in custodia publica, & fidei, fidem facit: secundum Pan. in c. cum causam. de probat. & per c. ad audientiam. de rescrip. vt si reperiantur in camera Cardinalis, vel Episcopij, & non sint in graue præiudicium tertij secundum Panormi ibi, secus si sunt in præiudicium tale, contra, c. inter dilectos de fid. instrum. Idem dicit de scriptura antiqua in lapide scripta. Instrumento autem producto de Archivio publico, creditur, secundum gl. in d. c. cum causam. Pro hoc facit d. c. ad audientiam.

³ **MONUMENTORVM** scriptura non probant proprietatem. C. de rell. & sum. fun. l. monumentorum. adiuant tamen probationem: secundum glo. ibi. non tamen plene probant.

⁴ **SINGVLARES** testes nihil probant. c. licet. de probat. diuersæ verò probationes, quæ tendunt ad vnum, sunt sufficientes ad iudicis animum inducendum ad plenam credulitatem. Inducunt etiam plenam probationem, siue